

DOKUMENTACJA PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH

PLAFONU *PRZYJŚCIE ZBAWICIELA ŚWIATA* (1709 r.)

AUTORSTWA K. F. FALCKENBERGA

ETAP IV : FRAGMENT Z PRZEDSTAWIENIEM *ALEGORII MIŁOSIERDZIA*

Autor prac konserwatorskich i dokumentacji:

mgr Anna Korzeniowska

Gdańsk 2023

1. Obiekt

1.1. Nazwa obiektu, adres

Plafon p.t. *Przyjście zbawiciela świata* (pocz. XVIII w.). autorstwa Christiana Friedricha Falckenberga umieszczony na stropie prezbiterium kościoła p.w. Bożego Ciała w Gdańsku (ul. 3 Maja 20).

Dane przed rozpoczęciem prac

TEMAT *Przyjście zbawiciela świata*

AUTOR, WARSZTAT, SZKOŁA Ch. F. Falckenberg¹

SYGNATURA brak

INSKRYPCJE tak

DATOWANIE 1709 r.

KSZTAŁT prostokąt

POWIERZCHNIA całkowita: ok. 120 m², poddana pracom: 16,57 m²

TECHNIKA malarstwo klejowe na podobraziu płóciennym

WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE (LUB RENOWACJE): tak

WCZEŚNIEJSZE DOKUMENTACJE: tak

Inwestor i źródła finansowania:

1. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego – 4 729,63 zł
2. Gmina Miasta Gdańska – 100 000,00 zł
3. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego – 85 688,00 zł

ZLECENIODAWCA Parafia Polskokatolicka p.w. Bożego Ciała w Gdańsku, ul. 3 Maja 20

¹Według Niderlandzkiego Instytutu Historii Sztuki Falckenberg był uczniem Andreasa Stecha, który wykonał m.in. obraz do ołtarza głównego w kościele p.w. Bożego Ciała w Gdańsku
<https://rkd.nl/nl/explore/artists/Falckenberg%2C%20Christian%20Friedrich>

Dane o dokumentacji

AUTOR DOKUMENTACJI: Anna Korzeniowska

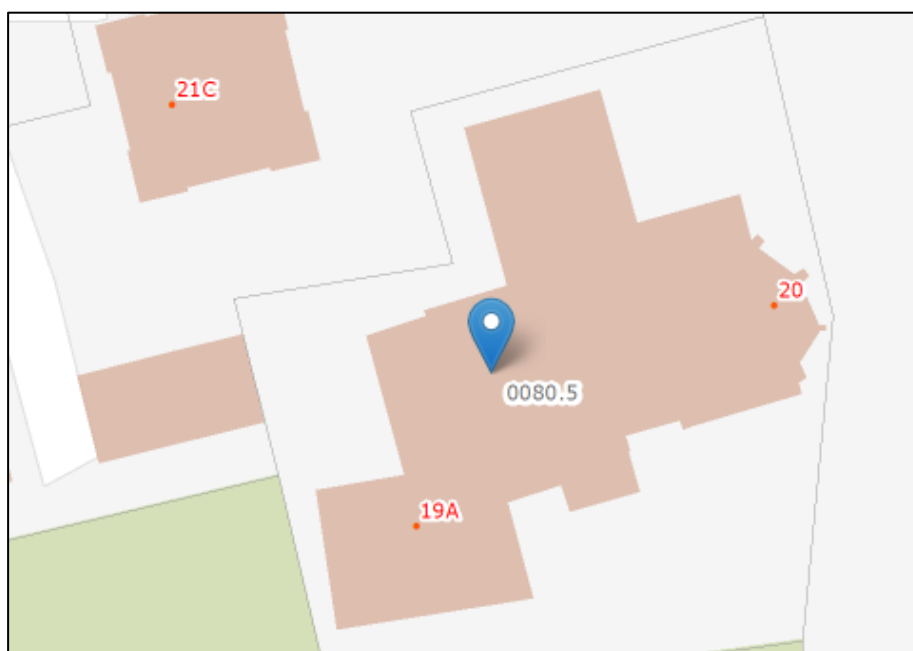
DATA I MIEJSCE WYKONANIA: listopad 2023 r., Gdańsk

MIEJSCE PRZECHOWYWANIA:

1. EGZ. Parafia Polskokatolicka p.w. Bożego Ciała w Gdańsku
2. EGZ. Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku
3. EGZ. Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
3. EGZ. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku
4. EGZ. Wykonawca prac Anna Korzeniowska, ania.restauro@gmail.com

1.2. Lokalizacja wraz z mapką sytuacyjną

Obraz pt. *Przyjście Zbawiciela Świata* znajduje się w dzisiejszym prezbiterium kościoła p.w. Bożego Ciała przy ul. 3 Maja 20 w Gdańsku. Dzieło o formacie prostokąta o proporcjach 2/3, umieszczone zostało na osi wschód - zachód.

Fot. 1. Mapa sytuacyjna kościoła p.w. Bożego Ciała w Gdańsku. Źródło: Interaktywny Plan Gdańska [<http://mapa.gdansk.gda.pl/>]

1.3. Nazwa właściciela

Parafia Polskokatolicka p.w. Bożego Ciała w Gdańsku
ul. 3 Maja 19a
80-802 Gdańsk

1.4. Numer rejestru zabytków

Obraz pt. *Przyjście Zbawiciela Świata* aut. K. F. Falkenberga z pocz. XVIII w. wpisany do rejestru zabytków ruchomych województwa pomorskiego dnia 12.02.1987 r. pod numerem **B-206**.

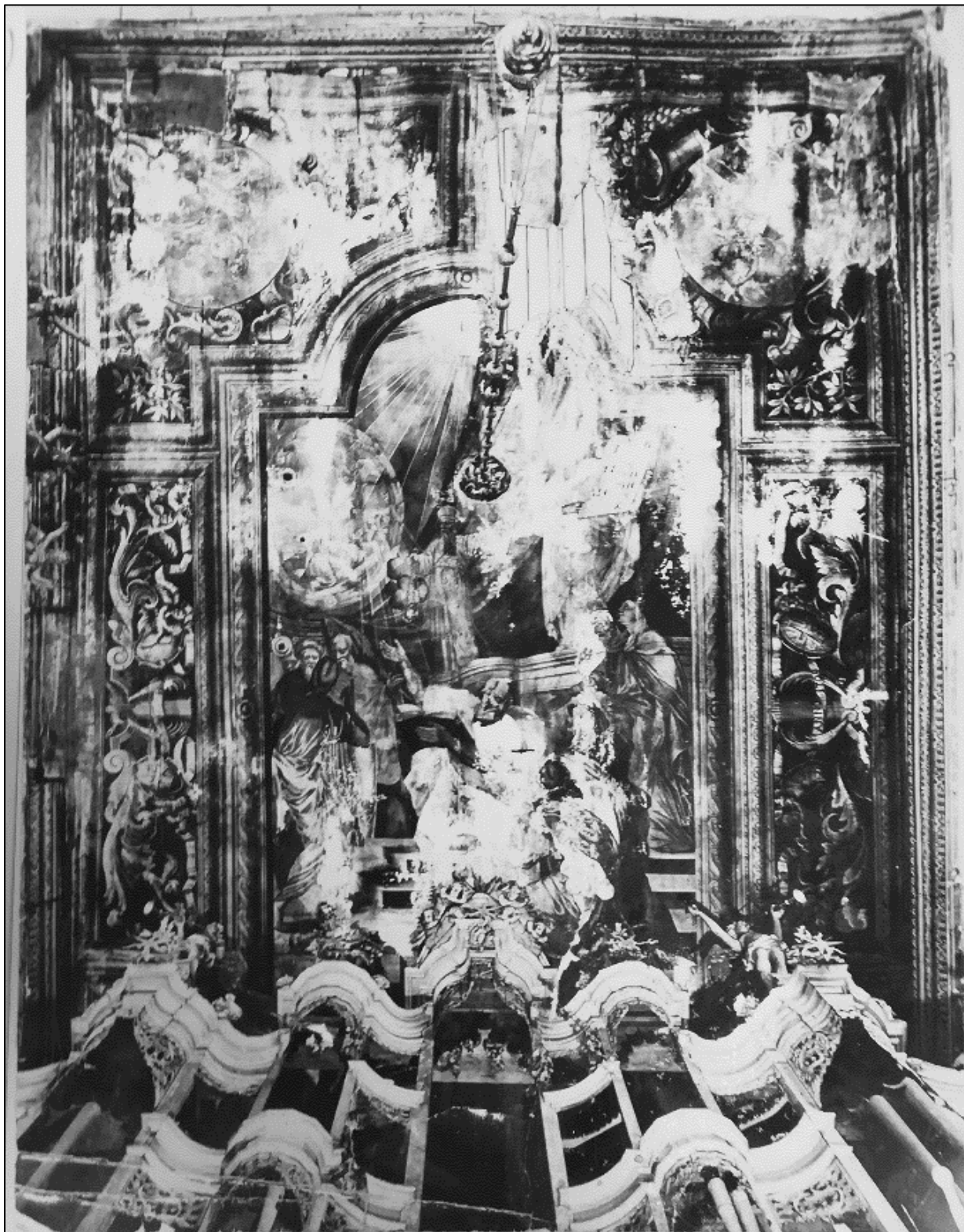
1.5. Rys historyczny, ikonografia archiwalna

Fot. 2. Fotografia opublikowana w książce W. Drosta [W. Drost, *Kunstdenkmaler der Stadt Danzig. Sankt Nikolai, St. Joseph, Konigl. Kapelle, HI. Leichnam, Ste Salwator*. Stuttgart 1959, s. 245, il. 181]

Fot. 3. Detal fotografii Drosta ze skorygowaną perspektywą [źródło: Herder Institut, nr inw. 204846]

Fot. 4. Fotografia z dokumentacji konserwatorskiej wykonanej przez PP PKZ Olsztyn w 1985 r. ukazująca obraz przed pracami [PP PKZ Oddział Olsztyn, Dokumentacja konserwatorska przy plafonie w Kościele p.w. Bożego Ciała w Gdańsku, Tom I, Olsztyn 1985, fot. 2]

Fot. 5. Fotografia archiwalna przedwojenna autorstwa W. Drosta (źródło- Herder Institut).

Rys historyczny

Dawniej w kościele p.w. Bożego Ciała znajdowały się dwa plafony – niestety przedstawienie znajdujące się we wschodniej części kościoła (ówczesnym prezbiterium) zostało zniszczone w wyniku uderzenia piorunem w dniu 12 lipca 1916 r.² Ówczesny proboszcz Franz Lippky, w broszurze z tego czasu, napisał że obrazy zostały wykonane w 1709 r. za 1425 guldenów.³ Obrazy miały odpowiednio przedstawiać sceny z Nowego i Starego Testamentu. Część wschodnia miała przedstawiać scenę *Wniebowstąpienia Chrystusa* otoczoną przedstawieniami czterech ewangelistów.⁴ Na niezachowanej części znajdował się podpis autora *C. F. Falckenberck* oraz data *Ao 1709*.⁵

Do dnia dzisiejszego zachował się plafon zatytułowany *Przyjście Zbawiciela Świata*. W centralnej części przedstawia Mojżesza trzymającego Tablicę Dziesięciorga Przykazań zapowiadającego przyjście Zbawiciela. Postać Chrystusa ukazana została nieco z boku, w medalionie, w górnej części głównej sceny, tuż obok postaci proroka Zachariasza przedstawionego z gałązką i kadzielnicą w ręku.

Natomiast prorok Eliasz to ten u dołu trzymający księgę i wskazujący prawą ręką na Zmartwychwstałego Chrystusa. W sumie artysta przedstawił 11 postaci, prawdopodobnie proroków.

Wokół głównej sceny, w narożach plafonu, w tondach artysta przedstawił cztery personifikacje cnót: wiary, nadziei, miłości i cnoty.

Przedmiot tegorocznych prac konserwatorskich finansowanych ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Gminy Miasta Gdańska oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego stanowił: fragment z przedstawieniem *Alegorii Miłosierdzia*.

² F. Lippky, *Die Evangelische Kirche zum Heiligen Leichnam in Danzig*, Danzig 1916, s. 5.

³ Tamże.

⁴ W. Drost, *Kunstdenkmaler der Stadt Danzig. Sankt Nikolai, St. Joseph, Konigl. Kapelle, HI. Leichnam, Ste Salwator*. Stuttgart 1959, s. 246; *Dokumentacja konserwatorska przy plafonie z Kościoła p.w. Bożego Ciała w Gdańsku*, Tom I-A, Olsztyn, wrzesień 1985 r., s. 7-8.

⁵ W. Drost, *Kunstdenkmaler...*, s. cyt.; Tegoż, *Danziger Malerei vom Mittelalter bis zum Ende des Barock: ein Beitrag zur Begründung der Strukturforchung in der Kunstgeschichte*, Berlin & Lepizg 1938, str. 149.

1.6. Technika i technologia wykonania

Plafon wykonano w technice klejowej na podobrazu płóciennym, składającym się z 9 brytów płótna o szerokości od 80 cm do 120 cm przeciętych na osi prospektu organowego, przybitych do desek stropowych na zakładkę; płótno jest lniane o dość luźnym splocie pokryte cienką warstwą gruntu; całość okolona profilowanym drewnianym i polichromowanym (również w technice klejowej) gzymsem.

Malarstwo to powstało prawdopodobnie *in situ*, po zawieszeniu plafonu pod sufitem. Całość nawiązuje do malarstwa iluzjonistycznego, typowego dla plafonów. Paleta barwna pierwotnie była czysta, jaskrawa ze względu na dużą odległość od widza. Stylistyka malowidła jest wczesnobarokowa, z charakterystycznymi ornamentami takimi jak: akant, plastyczne rollwerki, kiście owoców, girlandy podwiązane wstążkami, putta.

2. Wykaz wcześniejszych dokumentacji na temat obiektu wraz z lokalizacją ich przechowywania (za ostatnie 5 lat)

1) *Malowidło na płótnie „Przyjście Zbawiciela Świata” Autorstwa Krystiana Fryderyka Falkenberga (1709) w kościele poszpitalnym Bożego Ciała w Gdańsku. Badania konserwatorskie stanu zachowania i proponowane postępowanie konserwatorskie*, autor: Aleksandra Sobczyk, Krzysztof Krajewski, data i miejsce opracowania: Gdańsk 2016, miejsce przechowywania: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku, ul. Dyrekcyjna 2-4, 80-852 Gdańsk.

2) *Program prac konserwatorskich malowanego plafonu na podłożu płóciennym autorstwa K. F. Falkenberga z pocz. XVIII w. (1709 r.);kościół pw. Bożego Ciała (XV-XVIII w) Gdańsku*, autor: Anna Korzeniowska, data i miejsce opracowania: Gdańsk 2017, miejsce przechowywania:

- Parafia Polskokatolicka p.w. Bożego Ciała w Gdańsku, ul. 3 Maja 19a, 80-802 Gdańsk
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku, ul. Dyrekcyjna 2-4, 80-852 Gdańsk

3) *Dokumentacja prac konserwatorskich i restauratorskich. Plafonu „Przyjście zbawiciela świata (1709 r.)Autorstwa k. F. Falckenberga”. Fragment z przedstawieniem „Alegorii Wiary”*, autor: Anna Korzeniowska, data i miejsce opracowania: Gdańsk 2019, miejsce przechowywania:

- Parafia Polskokatolicka p.w. Bożego Ciała w Gdańsku, ul. 3 Maja 19a, 80-802 Gdańsku
- Urząd Miejski w Gdańsku, ul. Nowe Ogrody 8/12, 80- 803 Gdańsk

4) *Dokumentacja prac konserwatorskich i restauratorskich. Plafonu „Przyjście zbawiciela świata (1709 r.)Autorstwa k. F. Falckenberga”. Fragment z przedstawieniem „Alegorii Cnoty”*, autor: Anna Korzeniowska, data i miejsce opracowania: Gdańsk 2020, miejsce przechowywania:

- Parafia Polskokatolicka p.w. Bożego Ciała w Gdańsku, ul. 3 Maja 19a, 80-802 Gdańsku
- Urząd Miejski w Gdańsku, ul. Nowe Ogrody 8/12, 80- 803 Gdańsk

5) *Dokumentacja prac konserwatorskich i restauratorskich. Plafonu „Przyjście zbawiciela świata (1709 r.)Autorstwa k. F. Falckenberga”. Fragment z przedstawieniem „Alegorii Nadziei” oraz scena centralna Przyjście Zbawiciela Świata*, autor: Anna Korzeniowska, data i miejsce opracowania: Gdańsk 2021, miejsce przechowywania:

- Parafia Polskokatolicka p.w. Bożego Ciała w Gdańsku, ul. 3 Maja 19a, 80-802 Gdańsku
- Urząd Miejski w Gdańsku, ul. Nowe Ogrody 8/12, 80- 803 Gdańsk
- Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku

Wcześniejsze prace konserwatorskie całego płótna miały miejsce w latach 1976-1985 i wykonane zostały przez PPKZ Oddział Olsztyn.⁶

⁶ Polskie Pracownice Konserwacji Zabytków Oddział Olsztyn, *Dokumentacja konserwatorska przy plafonie w Kościele p.w. Bożego Ciała w Gdańsku*, Olsztyn 1985 r. Poszczególne tomy dokumentacji są przechowywane w Narodowym Instytucie Dziedzictwa Oddział w Gdańsku oraz w Archiwum Państwowym w Olsztynie.

3. Prace przeprowadzone w ramach dotacji

Fot. 6. Widok ogólny w trakcie prac 2023 r.

Prace przeprowadzono dzięki dofinansowaniu ze środków publicznych pochodzących z budżetu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego [4 729,63 zł], Gminy Miasta Gdańska [100 000,00 zł], Samorządu Województwa Pomorskiego [85 688,00 zł].

3.1. Czas trwania prac

30.06.2023-30.10.2023 r.

3.2. Wykonawca prac konserwatorskich

Wykonawcą prac konserwatorskich jest mgr Anna Korzeniowska dyplomowany konserwator malarstwa i rzeźby polichromowanej – dyplom UMK 1400/98231/2005

3.3. Opis stanu zachowania wraz z dokumentacją fotograficzną

Opis stanu zachowania

Zasięg zachowanej oryginalnej warstwy malarskiej można prześledzić na fotografiach archiwalnych. Według opisu Drosta wskutek uderzenia pioruna 12 lipca 1916 r. plafon uległ znacznemu zniszczeniu.⁷ Zdjęcie wykonane w latach trzydziestych ubiegłego wieku obrazuje plafon w dobrym stanie technicznym, po konserwacji wykonanej w następstwie zniszczeń wywołanych uderzeniem pioruna w 1916 r. Zapewne z tego czasu pochodzą pierwsze naprawy i przemalowania stwierdzone w trakcie prac konserwatorskich wykonywanych w latach 1976-1985 przez zespół PPKZ. Fotografia wykonana po wojnie w latach 70tych, przed przystąpieniem do demontażu i konserwacji przez PPKZ Olsztyn, obrazuje już katastrofalny stan obiektu spowodowany prawdopodobnie wodą opadową przeciekającą przez nieszczelny, zniszczony dach kościoła. Niestety prace te były wykonywane w czasie kryzysu gospodarczego, jaki miał miejsce wówczas w komunistycznej Polsce, co spowodowało dalsze uszkodzenia i częściową utratę oryginalnej substancji zabytkowej w czasie demontażu i transportu dzieła do pracowni konserwatorskiej PKZ w Olsztynie. Więcej informacji na temat przeprowadzonej wówczas konserwacji oraz opisu przebiegu tych prac wraz z bogatą, choć niezbyt dobrze zachowaną fotografią czarno białą można znaleźć w opracowaniu dokumentacji powykonawczej PPKZ Olsztyn.⁸

W latach 2019-2020 r. wykonano prace konserwatorskie dwóch fragmentów plafonu: "Alegorii Wiary" i "Alegorii Cnoty" wraz z sąsiadującym gzymsem. W 2021 r. zrealizowano prace konserwatorskie części centralnej plafonu: "Zapowiedź przyjścia Zbawiciela Świata" i fragment z przedstawieniem "Alegorii Nadziei" wraz z sąsiadującym gzymsem. Wykonano konsolidacje osypującej się warstwy malarskiej oraz uzupełniono ubytki zaprawy wraz z warstwą malarską oraz poprawiono niektóre zmienione kolorystycznie retusze.

W tym roku usunięto wadliwe przemalowania i rekonstrukcje wykonane przez PPKZ Olsztyn w latach 70tych. W związku z przeprowadzoną zagraniczną kwerendą archiwalną udało się pozyskać zdjęcia przedwojenne wysokiej rozdzielczości. Materiały te ukazują dokładne i bardzo szczegółowe opracowanie malarskie przedstawionej sceny centralnej. Niestety w wielu przypadkach odstępstwo od oryginału było rażące. W ocenie PWKZ, wykonawcy oraz parafii zaistniała sytuacja zdeterminowała konieczność przeprowadzenia prac restauratorskich, które przywróciły prawdziwą kompozycję wybitnego dzieła.

⁷ W. Drost, *Kunstdenkmaler...*, Stuttgart 1959, s. 246.

⁸ Polskie Pracownie Konserwacji Zabytków Oddział Olsztyn, *Dokumentacja konserwatorska przy plafonie w Kościele p.w. Bożego Ciała w Gdańsku*, Olsztyn 1985 r. Poszczególne tomy dokumentacji są przechowywane w Narodowym Instytucie Dziedzictwa Oddział w Gdańsku oraz w Archiwum Państwowym w Olsztynie.

Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania

Fot. 7. Ortofotografia całego plafonu ukazująca stan obiektu przed pracami konserwatorskimi.

Fot. 8. Fragment Alegorii Miłosierdzia przed pracami w 2023 r.

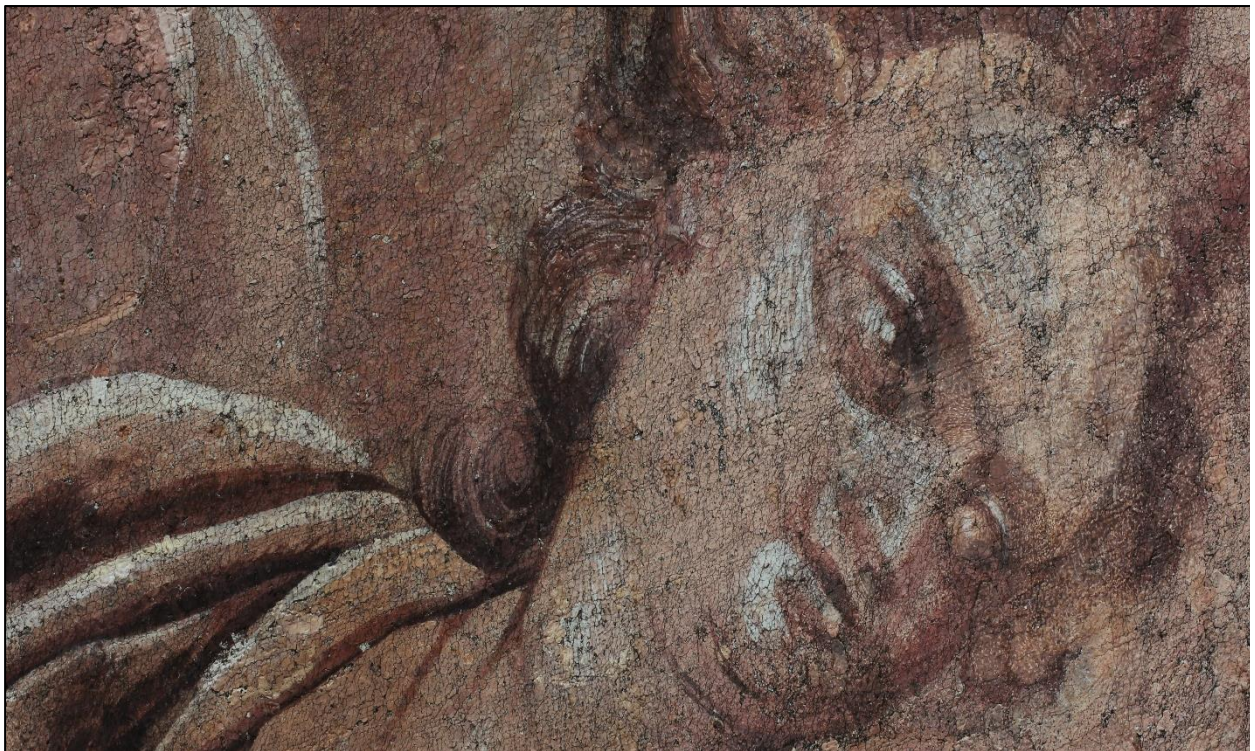
Fot. 9. Fragment przedstawienia Alegorii Milosierdzia przed pracami.

Fot. 10. Fragment przedstawienia Alegorii Milosierdzia przed pracami.

Fot. 11. Fragment przedstawienia przed pracami.

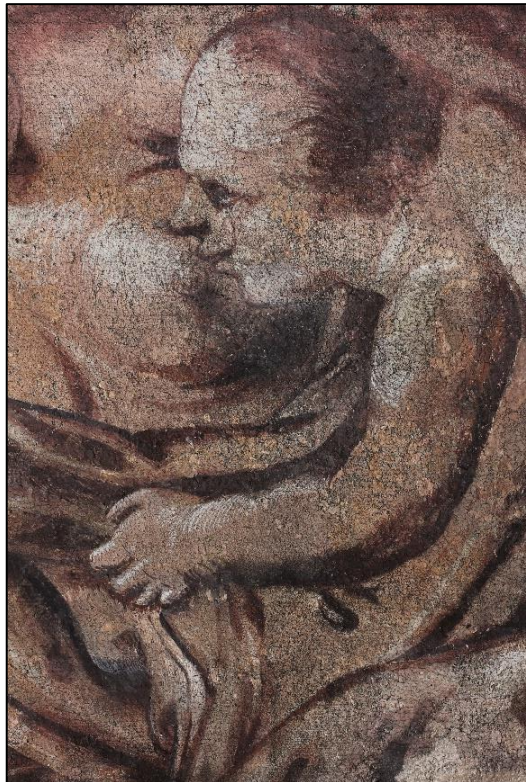
Fot. 12. Fragment Alegorii Milosierdzia przed pracami, odspojenia warstwy malarskiej.

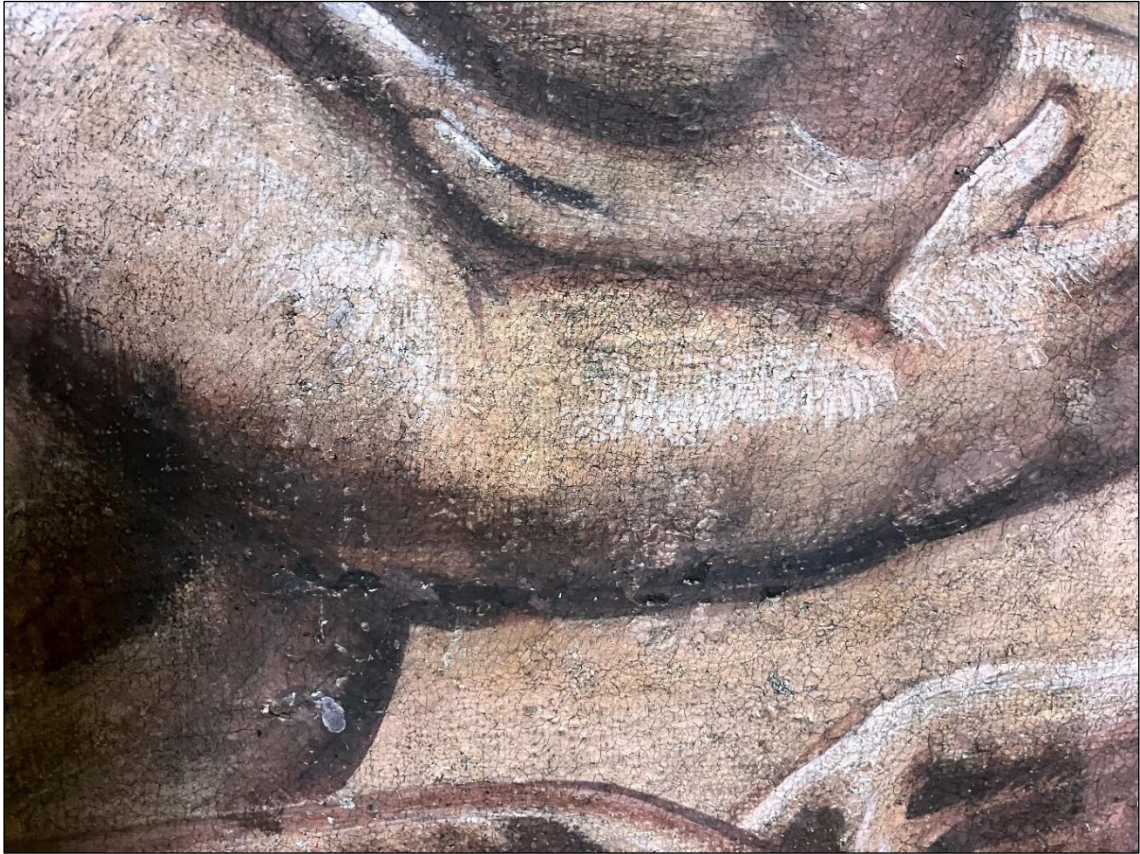
Fot. 14. Fragment Alegorii Miłosierdzia przed przeprowadzeniem prac.

Fot. 13. Fragment przedstawienia Alegorii Miłosierdzia przed pracami.

Fot. 15. Fragment przedstawienia Alegorii Miłosierdzia przed pracami.

Fot. 16. Fragment Alegorii Miłosierdzia przed pracami konserwatorskimi.

Fot. 17. Fragment Alegorii Miłosierdzia, odspojenia warstwy malarskiej.

Fot. 18. Fragment ściany z gzymsem przed przeprowadzeniem prac w 2023 r.

Fot. 19. Fragment ściany z gzymsem przed pracami konserwatorskimi.

Fot. 20. Fragment gzymsu przed pracami, widoczne ubytki warstwy malarskiej.

Fot. 21. Fragment gzymsu przed przeprowadzeniem prac w 2023 r.

Fot. 22. Fragment gzymsu przed pracami.

Fot. 23. Fragment gzymsu przed pracami, odspojenia warstwy malarskiej.

Fot. 24. Fragment gzymsu przed pracami. Ubytki warstwy malarskiej.

Fot. 25. Fragment gzymsu przed pracami.

Fot. 26. Fragment gzymsu przy przedstawieniu Alegorii Miłosierdzia przed pracami.

Fot. 27. Fragment ściany z gzymsem przed rozpoczęciem prac.

3.4. Przebieg prac oraz faktycznie zrealizowany program prac z podaniem metod, materiałów i technik wykorzystanych podczas realizacji wraz z oznaczeniem graficznym zakresu prac

Zakres prac 2023

Przedmiot tegorocznych prac konserwatorskich stanowił: fragment z przedstawieniem *Alegorii Miłosierdzia*.

Zakres prac przeprowadzonych w latach 2019-2023.

Fot. 28. Zakres prac realizowanych w latach 2019-2023.

Prace przygotowawcze

1. Montaż rusztowań z szeroką platformą.
2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej obiektu przed pracami.
3. Wykonanie digitalizacji poprzez „bezszwowe” połączenie fotografii cyfrowych nałożonych na chmurę punktów wytworzoną techniką skanowania laserowego 3D.

Przebieg prac przy plafonie

- 1. Wstępne oględziny.**
- 2. Dokumentacja fotograficzna** przed rozpoczęciem prac. Wykonano fotografie ogólne i makrofotografie w świetle VIS rozproszonym i bocznym. W procesie konserwacji i restauracji dokumentowano także przebieg oraz efekty po zakończeniu prac w świetle VIS.
- 3. Wstępne oczyszczenie lica z zabrudzeń powierzchniowych.**
 - Oczyszczono lico z luźnych zabrudzeń takich jak sypki kurz, pył, pajęczyny przy pomocy szerokich, miękkich pędzli i odkurzacza.
 - W obszarze nad emporą organową lico malowidła (*Alegoria Miłosierdzia*), miałki, ciemny osad przypominający sadzę usunięto miękkim pędzlem i gąbką Wishab.
- 4. Konsolidacja odspajających się łusek warstwy malarskiej**
 - wykonanie całościowej konsolidacji warstwy malarskiej w części Alegorii 5% roztworem POV z min. dodatkiem etanolu dla lepszej penetracji konsolidanta, przy pomocy kautera.
- 5. Dalsze oczyszczanie lica obrazu.**
 - Lico w partiach bieli doczyszczono wacikiem delikatnie zwilżonym Salivą.
- 6. Usunięcie wtórnych warstw malarskich i przemalowań na części centralnej .**
- 7. Uzupelnienie ubytków zaprawy włoskim kitem** Modostuc™, Plasveroi International S.r.l, 27010 Velezzo Bellini (PV), w kolorze Ivory, nakładanym precyzyjną szpachelką, wyrównywane Salivą lub wodą przy pomocy tamponów z waty (na części z przedstawieniem Alegorii).
- 8. Nałożenie werniksu retuszerskiego na nowe uzupełnienia zaprawy** w postaci 8% roztworu Paraloidu B72 w Shellsolu A., tylko w miejscach najbardziej obszernych uzupełnień zaprawy.
- 9. Uzupelnienie ubytków warstwy malarskiej.** Wykonano punktowania imitatorskie pigmentami firmy Kremer™ z 4% spoiwem PAV (polialkohol winylu).
- 10. Wykonanie rekonstrukcji malarskich w obszarze sceny centralnej j.w.**

Przebieg prac przy gzymsie

- 1. Oczyszczenie lica z zabrudzeń powierzchniowych** przy pomocy miękkich pędzli i odkurzacza.
- 2. Konsolidacja i podklejanie odspajających się łusek zaprawy** wraz z opracowaniem malarskim na całej powierzchni gzymsu roztworem 4%PAW (polialkohol winylu).
- 3. Uzupelnienie ubytków zaprawy gzymsu** kitem Modostuc™, Plasveroi International S.r.l, 27010 Velezzo Bellini (PV), w kolorze Ivory.
- 4. Aplikacja werniksu retuszerskiego** (8% B72 w Shellsolu A) na powierzchnię nowych uzupełnień zaprawy.
- 5. Scalanie kolorystyczne pigmentami** firmy Kremer™ na 4% spoiwie PAV.
- 6. Aplikacja werniksu końcowego** – werniks firmy Lascaux™ (satynowy w sprayu)⁹.

⁹ Lascaux UV Protect 3 Satin Spray.

3.5. Dokumentacja fotograficzna obiektu z przebiegu prac konserwatorskich

Fot. 29. Przedstawienie Alegorii Miłosierdzia po konsolidacji i uzupełnieniu ubytków.

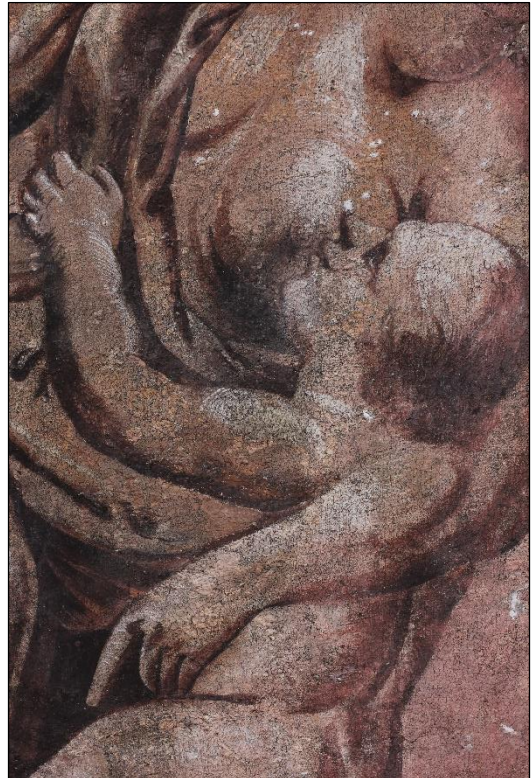
Fot. 30. Fragment przedstawienia w trakcie prac, po uzupełnieniu ubytków zaprawy.

Fot. 31. Fragment przedstawienia w trakcie prac, po uzupełnieniu ubytków zaprawy.

Fot. 32. Fragment przedstawienia w trakcie prac, po uzupełnieniu ubytków zaprawy.

Fot. 33. Fragment przedstawienia w trakcie prac, po uzupełnieniu ubytków zaprawy.

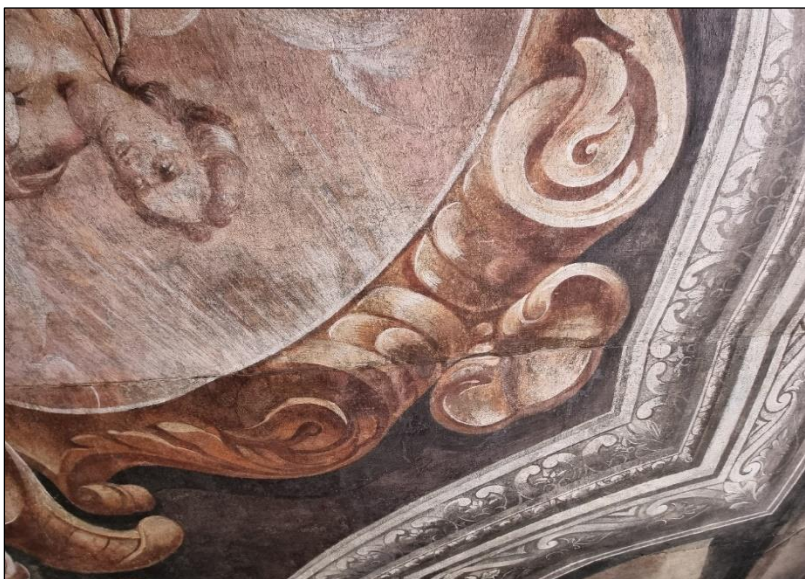

Fot. 34. Fragment gzymsu w trakcie trwania prac.

Fot. 35. Fragment gzymsu po uzupełnieniu ubytków zaprawy.

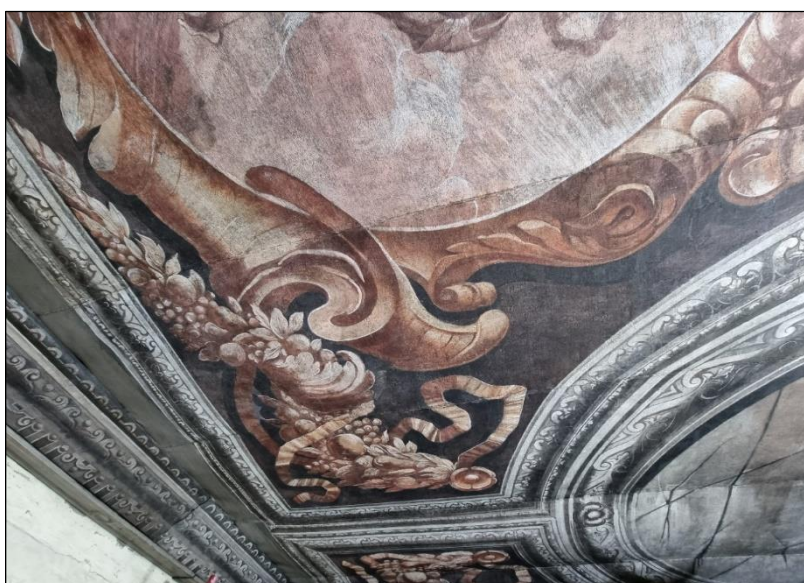
3.6. Dokumentacja fotograficzna obiektu po zakończeniu prac

Fot. 36. Fragment Alegorii Miłosierdzia po pracach.

Fot. 37. Fragment Alegorii Miłosierdzia po pracach.

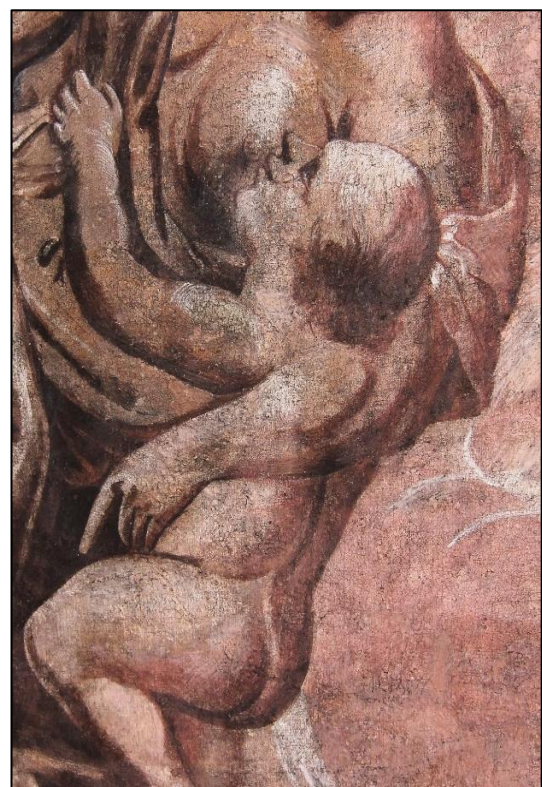
Fot. 38. Fragment Alegorii Miłosierdzia po pracach.

Fot. 39. Fragment przedstawienia po zakończeniu prac.

Fot. 40. Fragment przedstawienia Alegorii Miłosierdzia po zakończeniu prac.

Fot. 41. Fragment przedstawienia po zakończeniu prac.

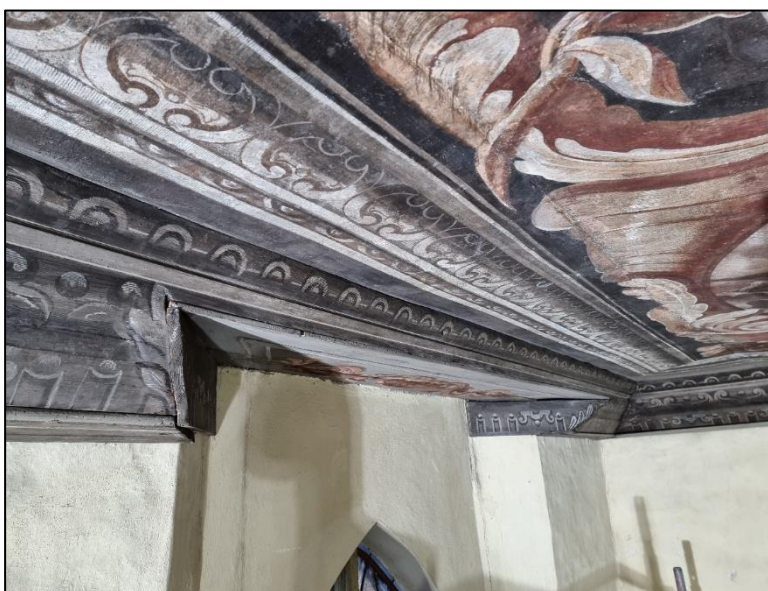
Fot. 42. Fragment gzymsu po pracach.

Fot. 43. Fragment gzymsu po zakończeniu prac.

Fot. 44. Fragment gzymsu po zakończeniu prac w 2023 r.

Fot. 45. Fragment gzymsu po zakończeniu prac w 2023 r.

Fot. 46. Fragment ściany z gzymsem po zakończeniu prac w 2023 r.

Spis ilustracji

Fot. 1. Mapka sytuacyjna kościoła p.w. Bożego Ciała w Gdańsku. Źródło: Interaktywny Plan Gdańska [http://mapa.gdansk.gda.pl/].....	3
Fot. 2. Fotografia opublikowana w książce W. Drosta [W. Drost, Kunstdenkmal der Stadt Danzig. Sankt Nikolai, St. Joseph, Konigl. Kapelle, HI. Leichnam, Ste Salwator. Stuttgart 1959, s. 245, il. 181].....	4
Fot. 3. Detal fotografii Drosta ze skorygowaną perspektywą [źródło: Herder Institut, nr inw. 204846].....	5
Fot. 4. Fotografia z dokumentacji konserwatorskiej wykonanej przez PP PKZ Olsztyn w 1985 r. ukazująca obraz przed pracami [PP PKZ Oddział Olsztyn, Dokumentacja konserwatorska przy plafonie w Kościele p.w. Bożego Ciała w Gdańsku, Tom I, Olsztyn 1985, fot. 2].....	6
Fot. 5. Fotografia archiwalna przedwojenna autorstwa W. Drosta (źródło- Herder Institut).	7
Fot. 6. Widok ogólny w trakcie prac 2023 r.....	12
Fot. 7. Ortofotografia całego plafonu ukazująca stan obiektu przed pracami konserwatorskimi.	14
Fot. 8. Fragment Alegorii Miłosierdzia przed pracami w 2023 r.....	15
Fot. 9. Fragment przedstawienia Alegorii Miłosierdzia przed pracami.	16
Fot. 10. Fragment przedstawienia Alegorii Miłosierdzia przed pracami.	16
Fot. 11. Fragment przedstawienia przed pracami.	17
Fot. 12. Fragment Alegorii Miłosierdzia przed pracami, odspojenia warstwy malarskiej.	17
Fot. 14. Fragment przedstawienia Alegorii Miłosierdzia przed pracami.	18
Fot. 13. Fragment Alegorii Miłosierdzia przed przeprowadzeniem prac.	18
Fot. 15. Fragment przedstawienia Alegorii Miłosierdzia przed pracami.	18
Fot. 16. Fragment Alegorii Miłosierdzia przed pracami konserwatorskimi.	19
Fot. 17. Fragment Alegorii Miłosierdzia, odspojenia warstwy malarskiej.	19
Fot. 18. Fragment ściany z gzymsem przed przeprowadzeniem prac w 2023 r.	20
Fot. 19. Fragment ściany z gzymsem przed pracami konserwatorskimi.	21
Fot. 20. Fragment gzymsu przed pracami, widoczne ubytki warstwy malarskiej.	22
Fot. 21. Fragment gzymsu przed przeprowadzeniem prac w 2023 r.	23
Fot. 22. Fragment gzymsu przed pracami.	23
Fot. 23. Fragment gzymsu przed pracami, odspojenia warstwy malarskiej.	24
Fot. 24. Fragment gzymsu przed pracami. Ubytki warstwy malarskiej.....	24
Fot. 25. Fragment gzymsu przed pracami.	25
Fot. 26. Fragment gzymsu przy przedstawieniu Alegorii Miłosierdzia przed pracami.	25
Fot. 27. Fragment ściany z gzymsem przed rozpoczęciem prac.	25
Fot. 28. Zakres prac realizowanych w latach 2019-2023.....	26
Fot. 29. Przedstawienie Alegorii Miłosierdzia po konsolidacji i uzupełnieniu ubytków.	29
Fot. 30. Fragment przedstawienia w trakcie prac, po uzupełnieniu ubytków zaprawy.	29
Fot. 31. Fragment przedstawienia w trakcie prac, po uzupełnieniu ubytków zaprawy.	30
Fot. 32. Fragment przedstawienia w trakcie prac, po uzupełnieniu ubytków zaprawy.	30
Fot. 33. Fragment przedstawienia w trakcie prac, po uzupełnieniu ubytków zaprawy.	30
Fot. 34. Fragment gzymsu w trakcie trwania prac.	31
Fot. 35. Fragment gzymsu po uzupełnieniu ubytków zaprawy.....	31
Fot. 36. Fragment Alegorii Miłosierdzia po pracach.	32
Fot. 37. Fragment Alegorii Miłosierdzia po pracach.	32
Fot. 38. Fragment Alegorii Miłosierdzia po pracach.	32
Fot. 39. Fragment przedstawienia po zakończeniu prac.	33

Fot. 40. Fragment przedstawienia Alegorii	33
Fot. 41. Fragment przedstawienia po zakończeniu prac.	33
Fot. 42. Fragment gzymsu po pracach.	34
Fot. 43. Fragment gzymsu po zakończeniu prac.	34
Fot. 44. Fragment gzymsu po zakończeniu prac w 2023 r.	35
Fot. 45. Fragment gzymsu po zakończeniu prac w 2023 r.	35
Fot. 46. Fragment ściany z gzymsem po zakończeniu prac w 2023 r.	35